

2-0

Újabb csatát
nyertek
a zöldek
a Zengőn

Április első hétvégéjén újabb csatát nyertek a Honvédelmi Minisztériummal szemben a Zengőre építendő NATO-lokátorállomás ellen küzdő környezetvédők. A zöldek kitartának: bármi áron megvédik a hegyet, míg a társadalmi támogatottságuk is egyre nagyobb. Újabb a politikai élet is egyre nagyobb figyelmet fordít a lokátorállomás ügyére, hiszen alig egy hónap múlva hazánk csatlakozik az Európai Unióhoz, ahol rendkívüli kényesek a környezetvédelemre. Legutóbb Persányi Mikló, környezetvédelmi miniszter egyértelműen amellel foglalt állást, hogy új helyszínt kell keresni a radarállomás számára, amely nyilatkozatával egyelőre úgy tűnik, szembenetel a szocialista vezetésű honvédelmi tárca akaratával.



Februárban öt napig védtek a Zengő csúcsán lévő fákat a bulldózerektől a környék lakói, az ország számos pontjáról érkezett környezetvédezőkkel. Mint akkoriban számtalanszor elhangzott, a Zengő és környéke 1977 óta a Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzet része, mégis ide képzelték el a NATO lokátorállomását, amely a bükki Bálványos-csúcs és a békéscsabai mellett a harmadik radarállomás lenne Magyarországon. A Zengőre tervezett lokátor 44 méter magas radartorony lenne, amely így jóval a lombkorona fölé magasodna. Mindehhez egy aszfaltút vezetne fel a hegy oldalán. A helyi civilek és környezetvédők szerint azonban mindez olyan szinten károsítaná a természetes környezetet, ami megengedhetetlen.

– A februári akciónkat követően megmozdult a magyar társadalom – jelentette ki *Bíró Ferenc*, a Civilek a Zengőért Mozgalom szóvivője. – Az ombudsman, alkotmányjogászok szólaltak meg az ügyben, illetve több parlamenti bizottság is foglalkozott vele. Nekünk mindez lelki segítséget adott, megerősített, hogy mégsem volt olyan törvénytelen az akciónk, mint ahogyan azt a HM állította.

A zöldek által megnyert első csata és a közvélemény egyértelmű szimpátiája ellenére, a helyiek úgy vélik, a Honvédelmi Minisztérium (HM) mégis erőből akarja végigvinni a lokátorállomás megépítését. A HM az eltelt időszakban többször futott kommunikációs bukfencekbe a lokátorral kapcsolatos megnyilatkozásaik során. A HM részéről többek között elhangzott, hogy az említett lokátor „szép” lenne. Néhány hete a minisztérium már hajlandó lett volna belemenni, hogy ne épüljön meg a csúcsra vezető betonút – a minél kisebb környezetkárosítás miatt –, ezért akár helikopterrel is felszállították volna a tetőre a lokátor elemeket. A honvédelmi tárca politikai államtitkára a madridi terrorcselekmények kapcsán be-

szélt a zengői lokátor fontosságáról. *Juhász Ferenc* miniszter pedig egyenesen kijelentette, nem javasolja senkinek, hogy élő láncot szervezzen, „véendő az erdőt tőlünk”.

A helyiek szerint tehát egyértelműen látszik, hogy a HM egyre idegesebb, hiszen szorítja őket az idő, a zöldek társadalmi támogatottsága pedig egyre nagyobb. A minap például több mint kétszáz értelmiségi fordult levélben Medgyessy Péterhez a tervezett lokátorállomás ügyében. Az aláírók között a közelet számos jeles képviselője megtalálható, akik politikai szimpátiájuktól függetlenül kiálltak a környezetvédők mellett. Úgy gondolják, a környezetvédelem és a Zengő ügye politika fölötti esemény. Így fordulhatott elő, hogy *Eörsi István* és *Makovecz Imre* szinte egy lapon szerepel az aláírók sorában. A kitarás és a tárgyalások eredményeképpen a kormányfő végül egy tárcaközi bizottság felállítását mellett döntött, amely jogi és szakmai szempontok szerint egyaránt vizsgálja a lokátor szükségességét.

– Az első Medgyessy Péternek írott levelünket követően, amelyben felsoroltuk az érveinket, a kormányfő kijelölt egy tárcaközi bizottságot, négy minisztérium részvételével – tájékoztat *Bíró Ferenc*. – Az igazságügyi minisztérium alkotmányossági és jogi szempontból, a külügyminisztérium a NATO és a vállalt állami kötelezettség szemszögéből, a honvédelmi tárca szakmai szempontból vesz részt a bizottságban. A negyedik pedig a környezetvédelmi minisztérium, amelynek vezetője már kinyilatkoztatta, hogy célszerűbb lenne máshol megépíteni a lokátort. A szóvivő úgy gondolja, mindez azért is szükséges, mert nem léphetünk be alig egy hónap múlva úgy az Európai Unióba, hogy lábbal tiporjuk az európai jogrendszert, és az európai védetségű természeti értékeinket sem áldozhatjuk fel a belépés pillanatában.

A helyiek úgy látják, időközben a politika is egyre látványosabban megpróbál rátelepedni a környezetvédők sikerére. Hiszen nemrég két szabad demokrata képviselő, *Fodor Gábor* és *Gusztos Péter* szintén megkereste Medgyessy Pétert a Zengő ügyében. Levelükben azt kérték a kormányfőtől, hogy a kabinet vizsgálta felül a Mecseki Tájvédelmi Körzetbe telepítendő katonai objektum tervét és keresen más megoldást a létesítmény számára. *Kuncze Gábor* pártelnök a parlamentben szólt fel, megkérdőjelezve, hogy a Zengő alkalmas a radarállomás építésére. Mindezek mellett a környezetvédelmi tárca minisztere, az SZDSZ-es *Persányi Miklós* szintén határozotlan új helyszín mellett érvel.

– A HM bizonyítva hajthatatlanságát, az elmúlt héten megkezdte a kábelek fektetését a radarhoz vezető út mentén – mondja a civilek szóvivője. A zöldek úgy vélik, mindezt azért volt sürgetően szükséges, mert ha elkészült volna a kábelárok, akkor a közvélemény felé már lehetett volna azt közvetíteni, hogy miután ennyi pénzt és munkát beleöltek, már nem szabad leállítani az építést, hiszen az adófizetők forintjai is elvesznének ezzel.

– Csütörtök este értesültünk róla, hogy az árokások elérték a természetvédelmi terület határát – meséli *Gyórfy Mihály*, helyi aktivista, aki polgári foglalkozását tekintve orvos. – Azonnal megbeszéltük, hogy péntek délelőtt felmegyünk demonstrálni, megakadályozandó a munkálatok folytatását. Mikor felértünk, megdöbbenve tapasztaltuk, hogy az árok két része, amelyet a hegy felől és a bekötő út felől is elkezdtek ásni, már majdnem összeér. Az aljzat pedig homokkal elő volt készítve a kábel fektetésre.

Az aktivisták ekkor bemásztak a kiásott árokba, és mint egy „előrehozott nagyszombat” körmenet végigvonultak benne. Ekkor a

A zöldek azóta egymást váltva állandó őrseget tartanak a hegyen. Ha elkezdene a kivitelező cég a munkát, beindul a riadólánc és néhány órán belül akár Ausztriából is a Zengőre érnek a Greenpeace aktivistái.

– A honvédelmi bizottság elnöke, *Keleti György* szerint is sok hibát követett el a HM a tervezés során – meséli *Bíró*. – Már a tervezés is hiba volt, hiszen *Mayer József* ökológus tanulmánya szerint – amelyet eddig elhallgatott a HM – a Zengő fokozott értékekkel rendelkező természetvédelmi terület. Tehát már a kezdettől fogva törvénytelen ségek és félrevezetések alapján született maga a lokátorállomás terve is.

A honvédelmi bizottság ugyan nem hozott határozatot az ügyben, de véleményük szerint az egész tervet újra kell gondolni és felül kell vizsgálni. A környezetvédelmi bizottság azonban egyhangúlag úgy foglalt állást, miszerint a környezetvédelmi miniszter a kormányban képviselje azt, hogy a lokátort más helyre kell építeni. A szóvivő elmondta, mindezekon kívül a HM-ben volt egy találkozójuk a politikai államtitkárral és a teljes katonai stábbal, amely azonban szerintük csupán PR-fogás volt a minisztérium részéről, hogy az így keltsse a tárgyalások látszatát. *Bíró* azonban úgy véli, eddig a HM részéről semmiféle olyan magatartást nem tapasztaltak, hogy máshová telepítené a lokátorállomást.

A legutóbbi akció után a Greenpeace közleményben tudatta, hogy amennyiben az EU-csatlakozásig a kormányfő sem lesz képes megállítani a HM környezetromboló tevékenységét a Zengő hegyen, a Greenpeace május 3-án – hazánk első uniós munkanapján – az Európai Bizottságnál tesz panaszt a Honvédelmi Minisztérium ellen. A környezetvédő szervezet szerint a bizottság, mint az Európai Unió legmagasabb szintű végrehajtó szerve, a Habitat Direktíva nevű uniós jogszabály megsértése miatt léphet fel hazánkkal szemben. A Habitat Direktíva az EU egyik legfontosabb természetvédelmi szabálya, amely tartalmazza a közösségi szinten védett növények és élőhelyek listáját. A jogszabály védetté nyilvánítja a Zengőre jellemző élőhely típust, valamint a szinte kizárólag csak ott előforduló bánati bazsarózsát.

Lenkovich Barnabás, az állampolgári jogok országgyűlési biztosa korábban elmondta, kö-

rülbelül 3-7 milliárddal kerülne többre, ha a Magyarországra tervezett lokátorállomások közül az egyik nem a Zengőn, hanem máshol építenék fel, vagy azt több objektummal váltanák ki. Az ombudsman szerint azonban mindez a környezet védelme érdekében vállalható.

Bíró Ferenc szakemberekre hivatkozva, úgy véli, hogy három lokátor léte esetén katonailag ugyan valóban a legjobb helyszín a Zengő lenne. Ez a radar az ország déli határ részét figyelné, Szlovéniától Szerbiáig, ez azonban meg lehetne tenni bármely más mecseki hegyről, amelynek a déli csúcsa szabad. Ekkor ugyan a Zengő az ország belseje felé egy jelentős takarást okozna, ez azonban egy kisebb teljesítményű réslokátorral kikutaszó-bólhető lenne, amelyet egy alacsonyabb ponton helyeznek el.

Legutóbb *Persányi Miklós*, környezetvédelmi miniszter tett látogatást Pécsváradon és a Zengőn, ahol elmondta, a Zengőn unikális értékek találhatók, ezért örülne annak, ha a katonai lokátor mégsem ott valósulna meg. A miniszter két másik lehetőségként megnevezte a Hármashegyvet vagy a Tenkest. Véleménye szerint azonban fontos, hogy az alternatívákat mérlegelő tárcaközi bizottság a lehető leghamarabb kialakítsa ezzel kapcsolatos állásfoglalását.

Simicskó István, a honvédelmi bizottság fideszes alelnöke úgy véli, hogy a műholdak és az AWACS gépek korában nem bír nagy jelentőséggel egy földi lokátorállomás léte. A politikus szerint egy radarállomás esetében annak sincs jelentősége, hogy magaslaton legyen, hiszen a békéscsabai lokátor sincs azon. A bizottság alelnöke szerint a honvédelmi tárcának meg kell vizsgálnia, hol lehetne megfelelőbb helyen elhelyezni a radart. A Zengőn jelentős természeti értékek károsodhatnak, ami elfogadhatatlan. Egy ilyen radar célja, hogy olyan értékeket védjen, mint az emberi élet, egészség, biztonság, de ugyanakkor a természeti értékekre is tekintettel kell lenni a helyszín kiválasztásakor.

A környezetvédők mindenesetre tudják, mindenképpen megakadályozzák a radar építését a Zengőn, ahogy legújabb jelmondatuk is tartja: „A győztesek soha nem adják fel, akik feladják, soha nem győznek!”

U: Kállay-Nagy Szilvia

Régen nem volt példa olyan széles körű társadalmi összefogásra, mint ami a Zengő és a mecseki táj érdekében kialakult. A Fidesz–Magyar Polgári Szövetség Zöld Tagozata köszönetét fejezi ki azon országgyűlési képviselőknek, akik a Parlament Környezetvédelmi Bizottságában felül-emelkedve a politikai különbségeken, a Zengő megóvása mellett tették le voksukat.

Medgyesy Balázs, a Zöld Tagozat vezetője elmondta, a jövőnkéről meghozandó döntés eredményességéhez az járulhat hozzá, ha a kormány nem az alkalmi és botcsinálta természetvédelmi és alkotmányjogi szakemberként fellépő *Juhász Ferenc* honvédelmi miniszter, hanem az illetékes tudományos és közjogi testületek és személyek, vagy éppen az utóbbi időben a nyilvánosság elé lépő környezetvédelmi miniszter véleményét veszi figyelembe.

– Azt kívánjuk a kormánynak, hogy hallgasson *Persányi Miklósról*! – hangsúlyozta *Medgyesy Balázs*. – Bízunk benne, hogy a kormányzat végső döntésekor az összefogáshoz csatlakozik, és az árokások helyett az árkokat betemetők oldalára áll. Ezzel a Mecsekre nem mint politikai, presztízs- vagy gazdasági harc színterére, hanem mint közös örökségünkre, kincsünkre tekint majd.

Cs. Zs.

markológép megállt, Gyórfy Mihály pedig beugrott a munkagép elé, elterült az árokban és ott maradt mindaddig, amíg a gépek le nem vonultak a hegyről. Időközben megérkeztek a Greenpeace aktivistái és a civilekkel együtt virasztottak a hegycsúcson.

Amikor következő nap lefutottak a hegyről, azt látták, hogy hajnali fél ötkor a munkagép már dolgozik.

– Ekkor még sötét volt, így nem is láthatta a vezető, hogy újfent sikerült beugrom az árokba – mondja Gyórfy. – Ahogy észrevettek, a gépész megijedt. Amikor kirakta a földet az útra, az egyik Greenpeace-aktivista rögtön ráugrott a kanálra és odabilincselte magát a szárhoz, majd én is követtem. A munkavezető ekkor több fotót készített rólunk, és közölte, hogy eljárást kezdeményeznek ellenünk.

A civilek szerint munkavédelmi szempontból igencsak támadható, miként kezdhetett el napfelkelte előtt dolgozni a munkagép. Véleményük szerint nem lehetett véletlen, hogy ilyen gyorsan ki tudták ásni az árkokat, hiszen az erdőszéli lőtér az elmúlt héten lögyakorlat volt, amikor nem szabad a környéket megközelíteni. Elképzelhető, hogy így próbálták kijátszani az éberségüket és zavartalanul elvégezni a munkát. A HM ezen a hétvégén még úgy foglalt állást, miszerint kérték a kivitelezőt, „úgy ütemezze a munkálatokat, hogy mindaddig, amíg a kormány a felelős döntést meg nem hozza, addig semmi visszafordíthatatlant ne tegyen.”

Vasárnapra már hatalmas tömeg gyűlt össze a hegy lábánál, felkészülve az esetleges tüközetre. Egész éjjel virasztottak, míg hétfőn megérkezett a hír, hogy a honvédelmi miniszter átmenetileg felfüggesztette a munkálatokat és ígéretet kaptak a zöldek, hogy a munkagépek másnap visszatemetik az árkokat. Ez egyébként mind a mai napig nem történt meg.